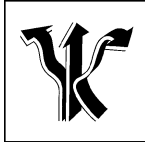

МІЖРЕГІОНАЛЬНА
АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ

МАУП

НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА
дисципліни
“КРИМІНОЛОГІЯ”
(для бакалаврів, спеціалістів)

Київ 2006

Підготовлено професором кафедри правоохоронної діяльності
Ю. В. Александровим

Затверджено на засіданні кафедри правоохоронної діяльності
(протокол № 6 від 27.01.06)

Схвалено Вченою радою Міжрегіональної Академії управління персоналом

Александров Ю. В. Навчальна програма дисципліни “Кримінологія”
(для бакалаврів, спеціалістів). — К.: МАУП, 2006. — 22 с.

Навчальна програма містить пояснювальну записку, тематичний план, зміст дисципліни “Кримінологія”, вказівки до виконання контрольної роботи, теми контрольних робіт, питання для самоконтролю, а також список літератури.

© Міжрегіональна Академія
управління персоналом (МАУП),
2006

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Навчальна дисципліна “Кримінологія” — одна з базових дисциплін, опанування якої необхідне для виконання на високому рівні молодими спеціалістами-юристами завдань правової діяльності.

На жаль, злочинність “знаходить собі місце” в усіх напрямках соціальної дійсності, постійно модифікуючись і пристосовуючись до змін, що відбуваються в житті суспільства.

Вивчення кримінології спрямоване на досягнення мети формування кваліфікованих фахівців-юристів, які здатні забезпечити виконання вимог дотримання високого рівня законності, що вимагають Конституція України, національне законодавство (зокрема, нові кодекси — КК, ЦК та ін.), підзаконні акти, в тому числі Комплексна програма профілактики злочинності на 2001–2005 рр., затверджена Указом Президента України від 25 грудня 2000 р.

Предмет кримінології охоплює як теоретичні, так і практичні проблеми. У загальній частині йдеться про феномен злочинності як соціального явища, причини та умови, що його детермінують, про особи злочинця і потерпілого, механізм злочинної поведінки, теоретичні основи запобігання (профілактики) злочинам, прогнозування злочинності.

Особлива частина кримінології розглядає профілактичні заходи щодо злочинності. Адже профілактика злочинності була і залишається пріоритетним напрямом у боротьбі зі злочинністю. Це підкреслюється у прийнятих Верховною Радою України законах, указах Президента України, нормативних актах Кабінету Міністрів України, окремих міністерств і відомств.

Профілактика злочинів має охоплювати всі сфери життя, в тому числі сфери економічної діяльності.

В особливій частині кримінології розглядається профілактична діяльність у суспільстві щодо фонових явищ (наркоманія, алкоголізм тощо), злочинності неповнолітніх, професійної та організованої злочинності, злочинності у сферах економіки, службової діяльності (корупційна злочинність) тощо.

Вивчення дисципліни базується на положеннях Конституції України, законів і підзаконних актів, а також на практиці профілактичної діяльності у країні і спеціальній літературі, як вітчизняній, так і зарубіжній.

Програмою вивчення курсу передбачено лекційні заняття за всіма темами, а також групові заняття.

Мета проведення групових занять — дискусійне обговорення актуальних питань кримінології, зокрема підготовка студентами рефератів, доповідей, співдоповідей, а також розв’язання конкретних завдань з певних кримінологічних проблем, пов’язаних зі злочинністю, її характеристиками, особою злочинця, із застосуванням статистичного методу, соціологічних методик дослідження тощо.

З метою активного і ефективного опанування проблематики дисципліни студенту потрібно наполегливо працювати над всіма її темами з відображенням у письмовій формі результатів підготовки.

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН
дисципліни
“КРИМІНОЛОГІЯ”

№ пор.	Назва змістового модуля і теми
1 2 3 4 5 6 7 8 9 10	<p>Змістовий модуль 1. Загальна частина</p> <p>Кримінологія як наука, її предмет</p> <p>Метод кримінології і методика кримінологічних досліджень</p> <p>Феномен злочинності та її характеристики</p> <p>Причини та умови злочинності</p> <p>Особа злочинця</p> <p>Індивідуальна злочинна поведінка</p> <p>Віктимологія</p> <p>Історія кримінологічної науки. Кримінологія в Україні і за кордоном</p> <p>Теоретичні основи запобігання злочинності</p> <p>Кримінологічне прогнозування і планування</p>
11 12 13 14 15 16 17 18 19	<p>Змістовий модуль 2. Особлива частина</p> <p>Фонові явища, їх профілактика</p> <p>Злочинність неповнолітніх, її профілактика</p> <p>Рецидивна злочинність, її профілактика</p> <p>Професійна та організована злочинність, її профілактика</p> <p>Злочинність у сфері економіки, її профілактика</p> <p>Корупційна злочинність, її профілактика</p> <p>Насильницька некорислива злочинність, її профілактика</p> <p>Корислива злочинність проти приватної власності, її профілактика</p> <p>Необережна злочинність, її профілактика</p>
Разом годин: 81	

ЗМІСТ
дисципліни
“КРИМІНОЛОГІЯ”

Змістовий модуль 1. Загальна частина

Тема 1. Кримінологія як наука, її предмет

Кримінологія як специфічна соціолого-правова наука. Обставини, що зумовили її виникнення. Поняття сучасної кримінології. Предмет кримінології.

Завдання кримінології у світлі положень Конституції України. Функції кримінології. Система кримінології, її поділ на Загальну і Особливу частини. Напрями (підструктури) розвитку сучасної кримінології.

Взаємодія кримінології з юридичними та іншими науками: статистикою, економікою, психологією, педагогікою тощо. Значення кримінології для практичної діяльності правоохоронних органів та інших суб'єктів профілактики.

Література [1–4; 22; 27; 28; 30; 35; 44; 48]

Тема 2. Метод кримінології і методика кримінологічних досліджень

Філософські принципи і категорії, що характеризують методологію кримінології.

Кримінологічне дослідження, його етапи. Зміст етапів кримінологічного дослідження.

Соціологічні методи у кримінологічному дослідженні. Репрезентативна статистична вибірка у кримінологічному дослідженні та її види.

Метод опитування у кримінології, його види. Документальний метод. Види письмових джерел. Метод спостереження, його види. Метод експертних оцінок. Метод експерименту, його особливості у кримінології.

Соціометрія і тестування у кримінології. Застосування кримінологічних досліджень для поліпшення практичної діяльності правоохоронних органів та інших суб'єктів профілактики.

Література [22; 27; 28; 33; 44; 48]

Тема 3. Феномен злочинності та її характеристики

Поняття злочинності, її ознаки.

Виміри (показники) злочинності.

Кількісні показники злочинності. Коефіцієнти злочинної інтенсивності та їх формула.

Якісні характеристики злочинності. Структура злочинності та її формула.

Динаміка злочинності, чинники, що зумовлюють показники динаміки.

“Ціна” злочинності. “Географія” злочинності.

Поняття латентної злочинності. Латентність злочинності: природна і штучна. Низько-, середньо- і високолатентні злочини. Негативне значення наявності латентної злочинності. Методика визначення ступеня латентності.

Характеристика сучасної злочинності в Україні, її особливості.

Значення встановлення показників злочинності для практичної роботи правоохоронних органів та інших суб'єктів профілактики.

Література [2; 22; 23; 27; 30–33; 35; 39; 48]

Тема 4. Причини та умови злочинності

Поняття причин і умов злочинності як соціального явища. Відмінність і взаємодія між цими детермінантами злочинності, їх класифікація.

Причини злочинності і їх розподіл за сферами, де вони генеруються: економічна, соціальна, політична, духовна тощо. Шляхи впливу суспільства і держави на причини злочинності з метою послаблення їх дії.

Умови, що сприяють існуванню злочинності, їх специфіка для окремих видів злочинів. Значення усунення недоліків у роботі правоохоронних органів, інших підприємств, установ і організацій як форми боротьби з умовами, що сприяють злочинності.

Література [1; 22; 23; 27; 28; 30–32; 35–36; 39–41; 47; 48]

Тема 5. Особа злочинця

Поняття особи злочинця. Підстави, що потребують її вивчення в системі курсу кримінології. Співвідношення соціального і біологічного в особі злочинця. Різні підходи до вивчення цієї проблеми.

Кримінологічна характеристика особи злочинця. Структура особистісної характеристики злочинця, її ознаки.

Типологія особи злочинця, її різновиди. Класифікація злочинців за різними підставами. Відмінність понять “типологія особи злочинця” і “класифікація злочинців”.

Значення вивчення особи злочинця для працівників окремих служб правоохоронних органів, суддів.

Література [22; 23; 27–28; 30–32; 48]

Тема 6. Індивідуальна злочинна поведінка

Поняття причин і умов конкретного злочину. Суть механізму злочинної поведінки.

Мотивація злочинної поведінки. Процес мотивації злочину та його різновиди. Класифікація мотивів конкретних злочинів. Мотивація і мотивування злочину.

Соціальне середовище і формування особи злочинця. Вирішальний вплив сім’ї на соціальне становлення особи. Вплив на особу побутового оточення. Негативний вплив на формування особи недоліків у діяльності навчальних закладів, трудового колективу. Шкідливий вплив деяких засобів масової інформації на становлення життєвих позицій особи.

Роль конкретної життєвої ситуації у вчиненні злочину. Поняття і елементи конкретної життєвої ситуації. Причина вчинення злочину.

Значення вивчення особливостей індивідуальної злочинної поведінки у профілактичній діяльності працівників окремих служб правоохоронних органів, інших суб’єктів профілактики.

Література [22; 27; 28; 30–32; 35; 48]

Тема 7. Віктимологія

Віктимологія як окремих напрям у кримінології. Поняття і предмет віктимології. Історія розвитку віктимології.

Поняття потерпілого з його “вини” у кримінології. Класифікація потерпілих від злочину за соціально-демографічними і соціально-психологічними показниками.

Віктимологічна складова механізму злочину. Віктимологія окремих видів злочинів. Особистісні характеристики і причини віктимної поведінки окремих категорій потерпілих.

Віктимологічна профілактика злочинів правоохоронними органами, іншими суб’єктами профілактики.

Віктимологічні дослідження і значення їх результатів для підвищення рівня самозбереження різних категорій населення.

Захист і допомога потерпілим від злочину в їх соціально-психологічній реабілітації і відшкодуванні завданої ним матеріальної шкоди.

Література [22; 23; 27; 28; 30–32; 35; 45; 46; 48]

Тема 8. Історія кримінологічної науки. Кримінологія в Україні і за кордоном

Історія зарубіжної кримінології. Її виникнення і розвиток. Класичний, антропологічний і соціологічний напрями розвитку кримінального права і кримінології.

Кримінологічні теорії соціальної дезорганізації, диференціально-зв'язку, небезпечного стану людини.

Кримінологічні теорії сьогодення: концепція стратифікації, інтераціоналізм, стигматизація, економічна теорія, теорія кримінально-статистичного регулювання.

Кримінологія в Україні. Видатні українські криміналісти: О. Ф. Кістяківський, Л. С. Білогриць-Котляревський, М. П. Чубинський. Розвиток кримінологічної науки в Україні у 20-ті роки ХХ ст. Кабінети з вивчення злочинності і злочинця. Ліквідація кримінологічних досліджень у 30–50-х роках. Відродження кримінології. Кримінологічні заклади і видатні вчені-кримінологи в сучасній Україні. Актуальні кримінологічні проблеми сьогодення. Кримінологічні дослідження в наукових і навчальних закладах.

Література [22; 30–32; 35; 48]

Тема 9. Теоретичні основи запобігання злочинності

Поняття запобігання (профілактики) злочинам, його значення у протидії злочинності з боку суспільства. Види запобігання злочинам. Терміни, що вживаються для характеристики цієї діяльності. Роль правоохоронних органів, інших суб'єктів профілактики щодо запобігання злочинам. Об'єкти профілактики. Цілі профілактичної діяльності. Класифікація

Класифікація запобіжних заходів. Форми діяльності під час здійснення загальної та індивідуальної профілактики. Методи індивідуальної профілактики.

Чинники, що забезпечують профілактичну діяльність. Правове забезпечення профілактичної діяльності, його основні напрями: матеріально-правове, процесуально-правове, організаційно-управлінське. Ресурсне, матеріально-технічне та інформаційне забезпечення профілактичної діяльності.

Поняття і значення взаємодії суб'єктів профілактики. Види взаємодії, вимоги до неї. Значення діяльності Координаційного комітету по боротьбі з корупцією і організованою злочинністю при Президенті України. Форми взаємодії правоохоронних органів у профілактиці злочинності. Взаємодія правоохоронних органів з населенням і засобами масової інформації у профілактиці злочинності.

Література [6–8; 22; 23; 27; 28; 30; 35; 39–41; 48]

Тема 10. Кримінологічне прогнозування і планування

Поняття кримінологічного прогнозування, його види. Методи кримінологічного прогнозування злочинності й індивідуальної злочинної поведінки.

Планування профілактичної діяльності. Завдання, етапи і структура плану профілактичної діяльності.

Кримінологічне прогнозування і планування у правоохоронних органах.

Поняття кримінологічної характеристики і класифікації злочинів. Підстави класифікації.

Література [22; 23; 27; 28; 30–32]

Змістовий модуль 2. Особлива частина

Тема 11. Фонові явища, їх профілактика

Поняття фонових явищ, їх визначення. Взаємозв'язок фонових явищ і злочинності. Наркоманія і токсикоманія як суспільно небезпечні явища.

Законодавче регулювання обігу в Україні наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів і прекурсорів; заходи протидії незаконному обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів і прекурсорів і зловживанню ними.

Поняття наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів і прекурсорів.

Снотворний мак, конопля, ефедр, кока як найпоширеніші рослини, які містять наркотичні речовини, та їх похідні, що вживаються наркоманами. Синтетичні наркотики.

Сутність хвороби наркоманії (токсикоманії) та її впливу на людину. Ознаки вживання наркотиків.

Зв'язок наркоманії (токсикоманії) зі злочинністю. Тенденції розвитку наркоманії.

Причини поширення наркоманії (токсикоманії) на сучасному етапі. Причини об'єктивні і суб'єктивні: глобального, регіонального і місцевого рівня.

Шляхи запобігання наркоманії. Організації, що покликані займатися цим питанням.

Міжнародне співробітництво у боротьбі зі світовим наркобізнесом. Роль України у цьому співробітництві.

Основні напрями боротьби з поширенням наркотиків.

Економічні, медичні, культурно-виховні і правові заходи запобігання наркоманії.

Індивідуальна профілактика наркотизму. Роль правоохоронних органів у боротьбі з наркоманією. Проведення оперативно-профілактичних операцій.

Алкоголізм і пияцтво, їх зв'язок зі злочинністю. Історичні коріння цього явища. Причини й умови, що сприяють його існуванню на сучасному етапі.

Проституція, її види, причини існування. Зв'язок зі злочинністю, напрями профілактики.

Венеричні хвороби і ВІЛ-інфекція як небезпечні фонові явища.

Поняття і характеристика венеричних хвороб. Їх структура і динаміка. Причини їх поширення.

Поняття і характеристика ВІЛ-інфекції і причини її поширення. Профілактика поширення венеричних хвороб і ВІЛ-інфекції. Правове регулювання заходів запобігання захворюванню на СНІД. Роль у цій діяльності правоохоронних органів і їх взаємодія з медичними закладами.

Зарубіжний досвід боротьби з фоновими явищами.

Література [2; 10–12; 19; 26; 27; 37; 38; 48]

Тема 12. Злочинність неповнолітніх і її профілактика

Кримінологічна характеристика злочинності неповнолітніх.

Поняття злочинності неповнолітніх, її структура і динаміка. Тенденції злочинності неповнолітніх.

Особа неповнолітнього злочинця.

Причини й умови вчинення злочинів неповнолітніми. Саморуйнуюча поведінка неповнолітніх.

Негативний вплив сім'ї, недоліки у роботі навчальних закладів, невирішена проблема зайнятості, шкідливий вплив мікросередовища як основні детермінанти злочинності неповнолітніх. Роль у цьому неформальних угруповань кримінальної спрямованості.

Умови, що сприяють злочинності неповнолітніх.

Запобігання злочинності неповнолітніх. Значення у цій діяльності державного сприяння соціальному становленню і розвитку молоді в Україні, діяльності органів і служб у справах неповнолітніх і спеціальних установ для неповнолітніх.

Роль правоохоронних органів у профілактиці злочинності неповнолітніх. Форми і методи профілактики злочинної поведінки неповнолітніх силами навчальних закладів і трудових колективів.

Зарубіжний досвід боротьби зі злочинністю неповнолітніх.

Література [1–4; 13; 14; 22; 23; 31; 32; 39; 48]

Тема 13. Рецидивна злочинність, її профілактика

Поняття рецидивної злочинності, її види. Види рецидивних проявів. Характеристика рецидивної злочинності.

Особливості особи рецидивіста, види рецидивістів.

Тенденції рецидивної злочинності.

Причини й умови рецидивної злочинності. Детермінанти, що впливають на становлення майбутнього рецидивіста на злочинний шлях, зумовлюють недоліки у роботі правоохоронних органів після вчинення ним злочину і в ході відбуття покарання, сприяють повторним злочинам після відбуття покарання.

Профілактика рецидивних злочинів. Роль установ з виконання покарань, міліції та інших суб'єктів профілактики в цій роботі. Значення адміністративного нагляду за особами, звільненими з місць позбавлення волі. Індивідуальна профілактика рецидиву.

Зарубіжний досвід боротьби із рецидивною злочинністю.

Література [4; 15; 19; 21; 23; 25; 27; 29–32; 41; 48]

Тема 14. Професійна й організована злочинність, її профілактика

Кримінологічна характеристика професійної та організованої злочинності.

Поняття професійного злочинця, його основні ознаки. Відмінність між поняттями професійного злочинця і злочинця-рецидивіста. Категорії злочинців у сучасній професійній злочинності. Види злочинних формувань у професійній злочинності.

Кримінальна субкультура.

Організована злочинність як суспільне і кримінальне явище. Її виникнення, розвиток і сучасний стан у світі і в Україні. Основні ознаки організованої злочинності, її відмінність від злочинності професійної.

Корумпованість службових осіб як ознака, що притаманна організованій злочинності.

Суспільна небезпека організованої злочинності. Її характеристика в документах ООН. Тенденції організованої злочинності і підсумки боротьби з нею на сучасному етапі.

Особа учасника організованих злочинних структур. Причини й умови, що детермінують професійну й організовану злочинність.

Основні напрями запобігання професійній і організованій злочинності.

Правоохоронні органи, інші відомства та установи, покликані здійснювати боротьбу з професійною і організованою злочинністю. Основні напрями й організаційно-правові основи боротьби з організованою злочинністю.

Роль КК 2001 р. в посиленні боротьби з організованою злочинністю.

Необхідність продовження удосконалення законодавства щодо боротьби з професійною і організованою злочинністю. Цілеспрямована правова пропаганда серед населення.

Зарубіжний досвід боротьби з професійною і організованою злочинністю.

Література [2; 9; 22–25; 27; 29–32; 40; 44; 47; 48]

Тема 15. Злочинність у сфері економіки, її профілактика

Кримінологічна характеристика злочинності у сфері економіки.

Поняття злочинів у сфері економіки і їх ознаки. Класифікація злочинів у сфері економіки. Суспільна небезпека цих злочинів.

Злочини, що посягають на власність.

Злочинність у кредитно-фінансовій і банківській сферах. Виготовлення і збут контрафактної продукції. Злочини у сфері енергетики, приватизації, аграрному секторі. Комп'ютерна злочинність. Злочинність, пов'язана з ухиленням від сплати податків, її види. Проблеми відпливу капіталів і відмивання грошей. Фіктивні суб'єкти підприємницької діяльності. Комерційне хабарництво. Тенденції злочинності у сфері економіки і підсумки боротьби з нею на сучасному етапі.

Особа злочинця у сфері економіки. Причини й умови, що детермінують злочинність у сфері економіки.

Причини злочинності у сфері економіки, що зумовлені негативними чинниками соціально-економічного, організаційно-управлінського і нормативно-правового характеру.

Суб'єктивні чинники злочинності у сфері економіки. Слабка пристосованість значної частки населення до ринкових умов. Низька правова й економічна культура населення.

Умови, що сприяють вчиненню злочинів у сфері економіки.

Основні напрями запобігання злочинності у сфері економіки. Економічні заходи запобігання. Організаційні заходи. Технічні заходи. Боротьба з недобросовісною конкуренцією. Служба безпеки комерційних організацій. Правові заходи запобігання. Виховні заходи.

Основні напрямки боротьби зі злочинністю у сфері економіки правоохоронних органів.

Діяльність Державної податкової адміністрації України і податкової міліції щодо профілактики кримінального приховування прибутків від оподаткування.

Заходи щодо зменшення кримінального тиску на економічні відносини, передбачені Комплексною програмою профілактики злочинності на 2001–2005 рр.

Зарубіжний досвід боротьби зі злочинністю у сфері економіки.

Література [1–3; 16; 22; 23; 25; 27; 29; 30–32; 47; 48]

Тема 16. Корупційна злочинність, її профілактика

Поняття корупційної діяльності. Стан з корупції у країні та її найхарактерніші прояви. Законодавча база боротьби з корупційною діяльністю.

Особа корупціонера.

Причини й умови, що сприяють корупційним проявам на сучасному етапі.

Основні напрями профілактики корупційних проявів правоохоронними органами та іншими суб'єктами профілактики.

Зарубіжний досвід боротьби із корупцією.

Література [1; 2; 18; 22; 23; 25; 27; 29–32; 39–42; 48]

Тема 17. Насильницька некорислива злочинність, її профілактика

Кримінологічна характеристика насильницьких некорисливих злочинів.

Конституційні гарантії захисту життя і здоров'я, честі і гідності, недоторканості і безпеки людини як найвищих соціальних цінностей.

Види і мотиви насильницьких некорисливих злочинів. Їх відмінність від інших насильницьких злочинів.

Класифікація насильницьких некорисливих злочинів, їх структура і динаміка. Характеристика обставин і засобів їх вчинення.

Тенденції насильницької некорисливої злочинності.

Особа злочинця у цій категорії злочинів.

Причини й умови вчинення насильницьких некорисливих злочинів.

Обставини, що формують агресивну насильницьку спрямованість особи: дефекти виховання в сім'ї, негативний вплив мікросередовища, засобів масової інформації тощо. Значення низького рівня духовності в суспільстві і збільшення відчуття безкарності, комерціалізації дозвілля, зростання вживання алкогольних напоїв.

Віктимність поведінки потерпілих.

Умови, що сприяють вчиненню насильницьких некорисливих злочинів.

Запобігання некорисливим насильницьким злочинам. Загально-соціальні напрями профілактики: запобігання безробіттю, відсіву учнів, рішуча боротьба з пропагандою насильства, жорстокості тощо.

Спеціальна профілактика насильницьких некорисливих злочинів правоохоронними органами, види і форми такої профілактики.

Індивідуальна профілактика, її форми і методи. Залучення громадськості. Правова пропаганда.

Зарубіжний досвід боротьби із цим видом злочинності.

Література [1; 2; 5; 17; 22; 23; 25; 27; 29–32; 43; 48]

Тема 18. Корислива злочинність проти приватної власності, її профілактика

Поняття злочинів проти приватної власності, їх класифікація.

Кримінологічна характеристика корисливих злочинів проти приватної власності.

Тенденції корисливої злочинності проти приватної власності.

Особа злочинця в цій категорії злочинів.

Причини та умови, що сприяють корисливим злочинам проти приватної власності.

Негативні чинники економічного, соціального, морального, правового та організаційного характеру, що зумовлюють вчинення корисливих злочинів проти приватної власності. Шляхи формування корисливо-паразитичної мотивації у злочинця.

Умови, що сприяють вчиненню корисливих злочинів проти приватної власності. Віктимність поведінки потерпілих.

Запобігання корисливим злочинам проти приватної власності.

Загальносоціальні і спеціально-профілактичні заходи. Значення заходів окремих служб правоохоронних органів з профілактики корисливих злочинів проти приватної власності.

Зарубіжний досвід боротьби із цим видом злочинності.

Література [1; 2; 5; 17; 22; 23; 25; 27; 29–32; 40; 48]

Тема 19. Необережна злочинність, її профілактика

Кримінологічна характеристика необережних злочинів. Їх кримінально-правові і кримінологічні особливості порівняно з умисними злочинами.

Особа злочинця в цій категорії злочинів.

Причини та умови, що сприяють вчиненню необережних злочинів. Запобігання необережним злочинам. Особливості запобігання необережним злочинам на автотранспорті.

Зарубіжний досвід боротьби із цим видом злочинності.

Література [1; 2; 22; 23; 25; 27; 29–32; 48]

ВКАЗІВКИ ДО ВИКОНАННЯ КОНТРОЛЬНОЇ РОБОТИ

Мета написання контрольної роботи з кримінології — поглиблене опанування одного з актуальних питань курсу.

Послідовність викладення матеріалу вирішується студентом. Доцільно почати роботу зі вступу, де обґрунтувати актуальність теми; основну, змістовну частину можна поділити на дві-три частини; у висновках потрібно викласти свої погляди на висвітлене питання, навести критичні зауваження і пропозиції. Наприкінці роботи слід дати список використаних джерел, поставити дату її виконання і підпис.

Тему роботи студент вибирає за останньою цифрою номера своєї залікової книжки. Наприклад, якщо це цифра “9”, студент може вибрати за бажанням або тему 9, або 19, або 29.

ТЕМИ КОНТРОЛЬНИХ РОБІТ

1. Предмет кримінології.
2. Ознаки і виміри злочинності.
3. Латентна злочинність.
4. Аспекти духовного життя суспільства, що впливають на зростання показників злочинності.
5. “Ціна” злочинності.
6. Поняття особи злочинця, соціальне й біологічне в особі злочинця.
7. Механізм злочинної поведінки.

8. Умови несприятливого формування особи.
9. Поняття потерпілого і класифікація потерпілих від злочину у віктимології.
10. Форми участі населення у профілактиці злочинів.
11. Соціальні аспекти наркоманії.
12. Проституція і заходи її профілактики.
13. Недоліки у роботі навчальних закладів як одна із складових причини злочинності неповнолітніх.
14. Проблеми постпенітенціарної реабілітації осіб, що відбули покарання.
15. Сутність організованої злочинності.
16. Ухилення від сплати податків, зборів, інших обов'язкових платежів, причини цього злочину і шляхи його профілактики.
17. Причини корупційних проявів у країні.
18. Види шахрайства і їх запобігання.
19. Вандалізм, його витоки.
20. Необережні автотранспортні злочини та їх запобігання.
21. Поняття профілактики (запобігання) злочинів, її види і суб'єкти.
22. Форми участі засобів масової інформації у профілактиці злочинів.
23. Кримінологічна характеристика і профілактика рецидивної злочинності.
24. Класифікація злочинців.
25. Історія розвитку вітчизняної кримінологічної науки і видатні українські кримінологи.
26. Кримінологічне прогнозування і планування.
27. Кримінологічна профілактика і профілактика економічної злочинності.
28. Кримінологічна характеристика і профілактика злочинів проти життя і здоров'я особи.
29. Кримінологічна характеристика і профілактика професійної злочинності.
30. Конкретно-соціологічні дослідження у кримінології.

ПИТАННЯ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ

1. Предмет науки кримінології.
2. Система навчального курсу кримінології.
3. Виникнення кримінології як науки.
4. Функції кримінологічної науки.

5. Взаємозв'язок науки кримінології з правовими та іншими науками.
6. Конкретно-соціологічні дослідження у кримінології, їх завдання і методика.
7. Опитувальний метод дослідження у кримінології і його види.
8. Документальний метод дослідження у кримінології.
9. Поняття злочинності та її ознаки.
10. Кількісні характеристики злочинності.
11. Якісні характеристики злочинності.
12. Поняття латентної злочинності. Обставини, що зумовлюють її існування.
13. Сучасний стан і тенденції злочинності в Україні.
14. Поняття причин та умов злочинності у кримінології.
15. Класифікація причин і умов злочинності.
16. Причини й умови злочинності на сучасному етапі розвитку суспільства.
17. Поняття особи злочинця і межі її вивчення у кримінології.
18. Соціальне й біологічне в особі злочинця.
19. Основні ознаки кримінологічної характеристики особи злочинця.
20. Кримінологічна класифікація і типологія злочинців.
21. Поняття причин та умов вчинення конкретного злочину.
22. Роль потрібно-мотиваційної сфери у генезисі індивідуальної злочинної поведінки.
23. Поняття конкретної життєвої ситуації, її різновиди і роль у вчиненні злочину.
24. Умови і механізм негативного формування особи. Роль соціального середовища у формуванні особи злочинця.
25. Поняття і предмет віктимології.
26. Поняття потерпілого і класифікація потерпілих від злочину у віктимології.
27. Виникнення вітчизняної кримінології і історія її розвитку. Видатні українські вчені в цій галузі науки.
28. Сучасний стан науки кримінології та кримінологічних досліджень в Україні.
29. Розвиток зарубіжної кримінології. Класичний, антропологічний і соціологічний напрями розвитку кримінального права і кримінології.
30. Сучасний стан науки кримінології у зарубіжних країнах. Теорії причин злочинності.

31. Поняття профілактики (запобігання) злочинів і види профілактики.
32. Правові й організаційні основи профілактичної діяльності.
33. Суб'єкти і об'єкти профілактики.
34. Форми й методи профілактичної діяльності правоохоронних органів.
35. Форми участі населення і засобів масової інформації у профілактиці злочинів.
36. Поняття кримінологічного прогнозування, його завдання, види і методи.
37. Поняття, завдання і види кримінологічного планування.
38. Поняття і види фонових явищ, їх зв'язок зі злочинністю.
39. Кримінологічна характеристика наркоманії, токсикоманії та алкоголізму. Причини їх поширення і заходи профілактики.
40. Кримінологічна характеристика проституції, соціальних хвороб (ВІЛ-інфекція і венеричні хвороби), причини їх поширення і заходи профілактики.
41. Кримінологічна характеристика злочинності неповнолітніх.
42. Причини й умови, що сприяють злочинності неповнолітніх.
43. Профілактика злочинності неповнолітніх.
44. Кримінологічна характеристика, причини й умови, що сприяють рецидивній злочинності.
45. Профілактика рецидивної злочинності.
46. Кримінологічна характеристика професійної злочинності, її особливості, співвідношення з рецидивною злочинністю.
47. Кримінологічна характеристика організованої злочинності, її ознаки, співвідношення з професійною злочинністю.
48. Причини й умови, що сприяють рецидивній і організованій злочинності.
49. Профілактика професійної і організованої злочинності.
50. Кримінологічна характеристика злочинів у сфері економіки.
51. Причини й умови, що сприяють злочинності у сфері економіки.
52. Профілактика злочинності у сфері економіки.
53. Кримінологічна характеристика корупційної злочинності.
54. Причини й умови, що сприяють корупційній злочинності.
55. Профілактика корупційної злочинності.
56. Кримінологічна характеристика злочинів проти особи, причини й умови, що їм сприяють.
57. Профілактика злочинів проти особи.

58. Кримінологічна характеристика злочинів проти приватної власності, причини й умови, що їм сприяють.
59. Профілактика злочинів проти приватної власності.
60. Кримінологічна характеристика необережних злочинів, причини й умови, що їм сприяють, їх профілактика.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

Основна

1. *Конституція* України.
2. *Кримінальний* кодекс України.
3. *Кримінально-процесуальний* кодекс України.
4. *Кримінально-виконавчий* кодекс.
5. *Кодекс* України про адміністративні правопорушення.
6. *Закон* України “Про прокуратуру” від 05.11.91.
7. *Закон* України “Про міліцію” від 20.12.90.
8. *Закон* України “Про Службу безпеки України” від 25.03.92.
9. *Закон* України “Про організаційно-правові основи боротьби з організованою злочинністю” від 30.06.93.
10. *Закон* України “Про обіг в Україні наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів і прекурсорів” від 15.02.95 (у ред. від 08.07.99).
11. *Закон* України “Про заходи протидії незаконному обігу наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів та зловживання ними” від 15.05.95.
12. *Закон* України “Про запобігання захворюванню на СНІД та соціальний захист населення” від 12.12.91 (у ред. від 03.03.98).
13. *Про сприяння* соціальному становленню та розвитку молоді в Україні від 05.02.93 (у ред. від 23.03.2000).
14. *Закон* України “Про органи і служби у справах неповнолітніх та спеціальні установи для неповнолітніх” від 24.01.95 (у ред. від 06.07.99).
15. *Закон* України “Про адміністративний нагляд за особами, звільненими з місць позбавлення волі” від 01.12.94.
16. *Закон* України “Про державну податкову службу в Україні” (у ред. від 05.02.98).
17. *Закон* України “Про участь громадян в охороні громадського порядку і державного кордону” від 22.06.2000.
18. *Закон* України “Про боротьбу з корупцією” від 05.10.95.

19. Закон України “Про соціальну адаптацію осіб, які відбували покарання у виді обмеження волі або позбавлення волі на певний строк” від 10.07. 2003.
20. Закон України “Про попередження насильства в сім’ї” від 15.11.01.
21. Закон України “Про основи соціального захисту бездомних громадян і безпритульних дітей” від 02.06.05.

Додаткова

22. Александров Ю. В., Гель А. П., Семаков Г. С. Кримінологія: Курс лекцій. — К., 2002.
23. Александров Ю. В. Кримінологія: Практикум, 2004.
24. Биленчук П. Д., Еркенов С. Е., Кофанов А. В. Транснациональная преступность: состояние и трансформация. — К., 1999.
25. Даньшин І. М., Голина В. В., Кальман О. Г. Кримінологія: Особлива частина. — Харків, 1999.
26. Джужа О. М. Запобігання поширенню СНІД правовими засобами. — К., 1994.
27. Зелинский. Кримінологія. — Харьков, 2000.
28. Кримінологія і профілактика злочинів: Курс лекцій / Ю. В. Александров, А. П. Гаврилишин, О. М. Джужа та ін. — К., 1996. — Кн. 1. Загальна частина.
29. Кримінологія і профілактика злочинів / Ю. В. Александров, А. П. Гаврилишин, О. М. Джужа та ін. — К., 2000. — Кн. 2. Особлива частина.
30. Кримінологія: Підручник / М. І. Ануфрієв, Ю. В. Александров, В. М. Гринчак та ін. — К., 2002.
31. Кримінологія: Підручник / За ред. проф. Данвиша. — Х., 2003.
32. Кримінологія: Підручник / За ред. акад. В. Н. Кудрявцева. — М., 2004.
33. Ковалкин А. А. Латентная преступность и ее выявление органами внутренних дел. — К., 1995.
34. Ковалкин А. А., Хрупта Н. С., Чубарев В. Л. Деятельность органов внутренних дел по выявлению и предупреждению группового сбыта наркотических средств. — К., 1993.
35. Курс кримінології: У 2 т. / М. І. Ануфрієв, Ю. В. Александров, О. М. Джужа та ін. — К., 2001.
36. Кудрявцев В. Н. Генезис преступления. — М., 1998.
37. Лановенко И. П. и др. Наркотизм и преступность. — К., 1994.

38. *Лебеденко В. І.* Проституція: поняття, характеристика і правові засади профілактики її розповсюдження. — К., 1994.
39. *Литвак О. М.* Злочинність, її причини та профілактика. — К., 1997.
40. *Литвак О. М.* Держава і злочинність. — К., 2004.
41. *Литвак О. М.* Державний вплив на злочинність. — К., 2000.
42. *Мельник М. І.* Корупція: сутність, заходи протидії. — К., 2001.
43. *Образцов В. А.* Серийные убийства как объект психологии. — М., 2003.
44. *Рущенко І. П.* Соціологія злочинності. — Х., 2001.
45. *Туликов В. О.* Віктимологія (соціальні та кримінологічні проблеми). — Одеса, 2000.
46. *Христинко В. Е.* Психология жертвы. — Харьков, 2001.
47. *Шакун В. І.* Суспільство і злочинність. — К., 2003.
48. *Юридична* енциклопедія: У 6 т. — К., 1998–2005.

ЗМІСТ

Пояснювальна записка	3
Тематичний план дисципліни “Кримінологія”	4
Зміст дисципліни “Кримінологія”	5
Вказівки до виконання контрольної роботи	15
Теми контрольних робіт	15
Питання для самоконтролю	16
Список літератури	19

Відповідальний за випуск *Ю. В. Нешкуренко*
Редактор *Т. М. Тележенко*
Комп’ютерне верстання *Г. В. Макуха*

Зам. № ВКЦ-2550

Міжрегіональна Академія управління персоналом (МАУП)
03039 Київ-39; вул. Фрометівська, 2; МАУП